

Kvinder får stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet med lempeligere skilsmisseregler

Lovændringer på familieområdet har ofte vidtrækkende konsekvenser på tværs af generationer – og nogle gange med utilsigtede effekter på andre sfærer i familiemedlemmernes liv. Det viser en ny undersøgelse, som en lang række forskere står bag med støtte fra ROCKWOOL Fonden.

En lempelse af skilsmisellovgivningen kan – udover at påvirke antallet af skilsmisser – også have en afledt effekt på gifte kvinders arbejdsmarkedsdeltagelse og dermed også deres lønindkomster. Det viser en omfattende undersøgelse af effekter af moderskab i Danmark, som er finansieret af ROCKWOOL Fonden. Forskere fra Aarhus Universitet, ROCKWOOL Fondens Forsk-

ningsenhed, VIVE og en række udenlandske universiteter deltager i projektet. Undersøgelsen fokuserer særligt på arbejdsmarkedseffekter og ser på forskelle på tværs af individer, sektorer og virksomheder.

Dette nyhedsbrev opsummerer delkonklusionerne fra to af studierne i projektet, der begge har fokus på afledte effekter ("spillovers") af lovændringer på familieområdet. Det første handler om effekter af ændringen i barselslovgivningen i 1984 og ser på dattergenerationens tilbøjelighed til at tage orlov. Det andet ser på ændringen i skilsmiselloven i 2013 og undersøger konsekvenserne for gifte kvinders tilknytning til arbejdsmarkedet, når det gælder løn og arbejdstimer.

Kvindens barselslængde overføres til deres døtre

Døtres valg af barselslængde afspejler mødrenes valg. Men længere orlov for mødre påvirker ikke deres sønners adfærd tilsvarende, viser et nyt studie, som ROCKWOOL Fonden har finansieret.

Døtre af mødre, som fik børn, efter at barselorloven blev udvidet i 1984, tager længere orlov end døtre, der blev født lige før udvidelsen af barselorloven. Til gengæld har ændringerne ikke påvirket sønnernes adfærd på dette område nævneværdigt. Det viser et nyt studie udgivet af ROCKWOOL Fonden.

Reformen øgede orlovsperioden efter fødslen fra 14 til 20 uger, som i princippet kunne deles af begge forældre, men som stort set udelukkende blev taget i brug af kvinderne (Rasmussen, 2010). Selvom der ikke findes

signifikante effekter på den gennemsnitlige længde af døtrenes orlovsperiode, viser resultaterne, at døtre, der er født efter forlængelsen af orloven i 1984, har været 4 procentpoint mere tilbøjelige til at tage en lang orlov end døtre, der er født før udvidelsen af orloven. Sandsynligheden for at tage en orlov, der er længere end normen, stiger således med 16 procent.

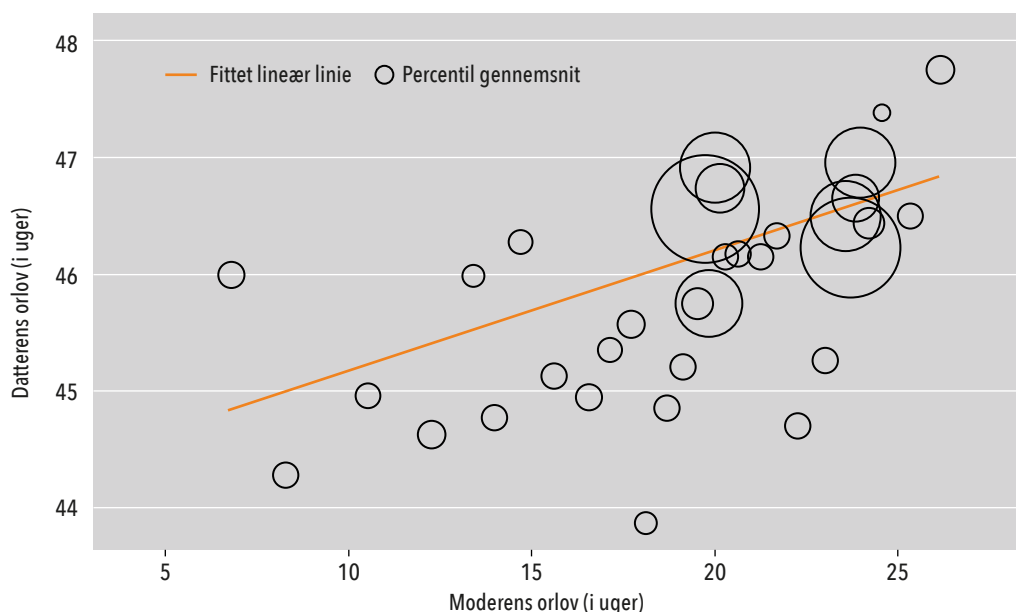
Den samme effekt findes ifølge undersøgelsen ikke fra svigermødre til svigerdøtre, hvilket kan skyldes, at ændringer i mødrenes orlovsordninger ikke i synderligt omfang ser ud til at påvirke deres sønners adfærd på dette område.

Studiet har desuden undersøgt, om overførslen af mødres orlovsbeslutninger mellem generationerne afspejler en underliggende overførsel af kønsidentitetsnormer.

For at sætte mål for, om døtrene vokser op i husholdninger med mere eller mindre kønsstereotypiske holdninger, bruger studiet variable, der er kendt fra den internationale forskningslitteratur. For eksempel ser man på, om moderen tjener mere end partneren eller har en højere uddannelse end partneren. Når disse variable inddrages i undersøgelserne, bliver effekten af en

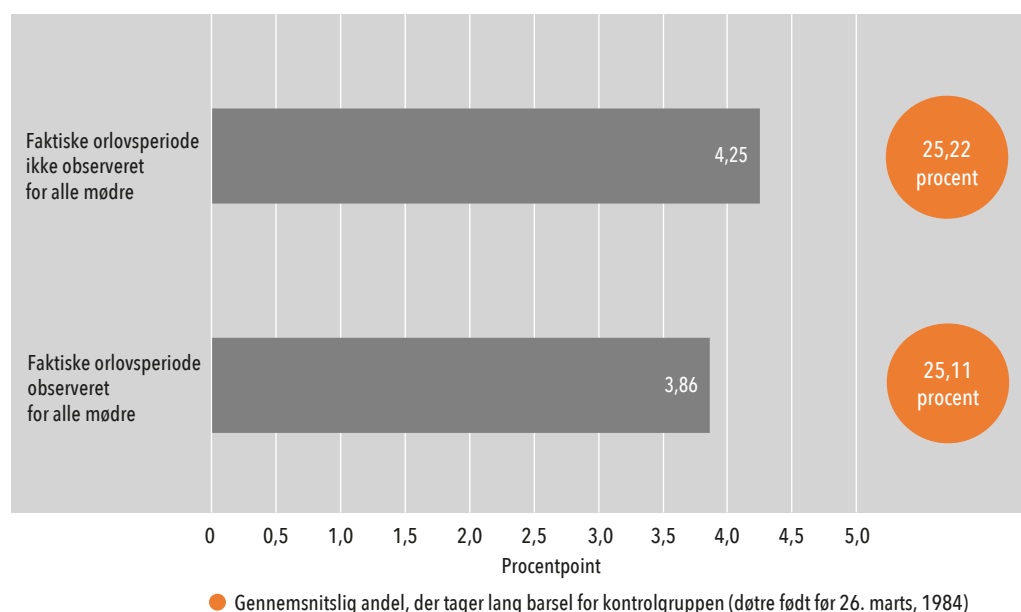
ændring i mødrenes orlovsordning på døtrene orlovsperiode lidt svagere, men den er stadig positiv og signifikant. Resultaterne er således robuste overfor at kontrollere for mødrenes relative position i husholdningen, men antyder samtidig, at valg af barselsorlov for døtrene hænger sammen med forældregenerationens kønsroller.

Figur 1. Korrelation mellem mødres og døtres barsel

NOTE: Figuren viser den positive korrelation mellem mødres og døtres barselslængde uden inklusion af kontrolvariable. Den er baseret på mødre og døtre, som begge holder barsel i forbindelse med en fødsel. Døtrene er selv født i perioden 26.03.84-31.12.85, mens de får børn i perioden 2002-2018. Cirklerne indikerer døtrene gennemsnitlige barselslængde for hver percentil i mødrenes barselsfordeling. Størrelsen på cirklerne indikerer andelen af mødre i hver percentil. Dermed er der en stor andel af mødre, som holder en barselslængde svarende til normen på tidspunktet for deres fødsel (hvv. 19-20 uger og 23-25 uger i den pågældende periode).

Figur 2. Effekten af 1984-barselsreformen på døtrene tilbøjelighed til at tage en lang barsel

Note: Figuren viser effekten af 1984-barselsreformen på døtrene tilbøjelighed til at tage lang barsel. Nederste søjle er effekten, hvor den faktiske orlovsperiode er observeret for alle mødre (11.687 observationer). Modsat i øverste søjle er den faktiske orlovsperiode ikke observeret for alle mødre (13.489 observationer). Begge estimater er statistisk signifikante på 1 pct. signifikansniveau. Den orange cirkel angiver den gennemsnitlige andel, der tager lang barsel i kontrolgruppen (døtre født før 26. marts 1984).

Lempeligere skilsmisseregler har mange sociale effekter

En hurtigere skilsmisseproces har både øget skilsmisseraten og gifte kvinders arbejdsmarkedsindtjening, timeløn og arbejdstimer. Det viser nyt studie, som ROCKWOOL Fonden har finansieret.

Lempelser i skilsmisselovgivningen kan øge skilsmisseprocenten, hvilket er blevet bredt undersøgt og påvist. Men lempelser i skilsmisselovgivningen kan også have en række øvrige sociale effekter. Det viser et nyt studie udgivet af ROCKWOOL Fonden.

Studiet undersøger afledte effekter af reformen af den danske skilsmisselov i 2013, som – ved enighed om skilsmisse mellem partnere – fjernede kravet om seks måneders ventetid, indtil en skilsmisse træder i kraft (separationsperioden). I tilfælde af uenighed om skilsmisse mellem partnerne blev separationsperioden halveret til kun seks måneder.

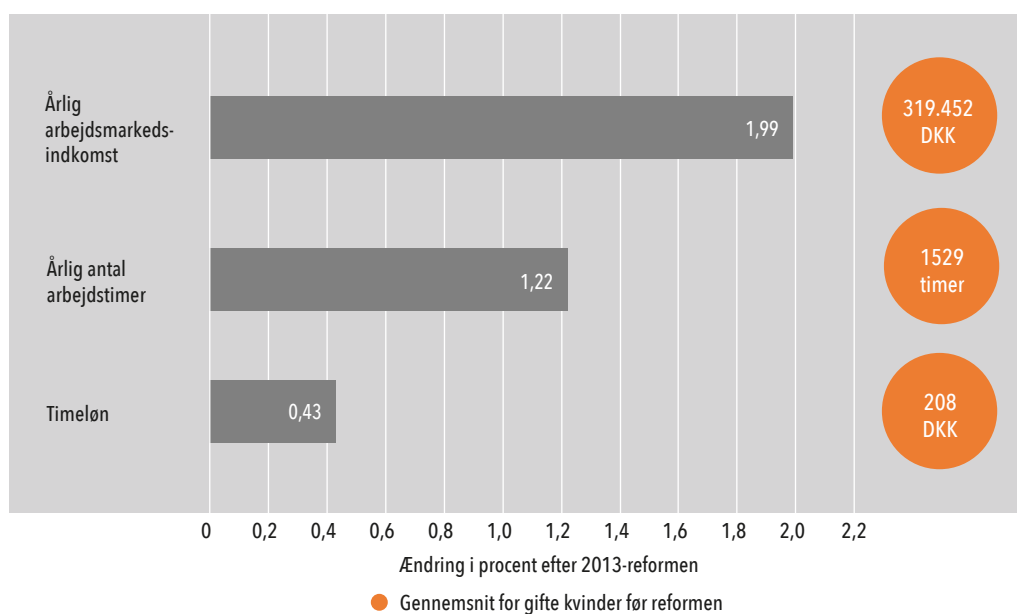
Reformen påvirkede skilsmisseraten permanent, og efter en indledende stigning blev skilsmisseprocenten stabili-

seret på et 9,7 procent højere niveau sammenlignet med før reformen (Fallesen, 2021). Studiet udnytter denne uventede ændring i skilsmisserisikoen til at studere afledte effekter på gifte kvinders løn og arbejdstid. Den empiriske strategi udnytter, at ugifte samlevende par ikke er direkte berørt af reformen, og derfor kan de benyttes som en sammenligningsgruppe.

Resultaterne viser, at den mindre restriktive skilsmisselovgivning øgede de gifte kvinders årlige arbejdsmarkedsindkomst med 2 procent. Deres timeløn steg med 0,4 procent, og deres årlige arbejdsudbud blev øget med 19 timer i forhold til samlevende kvinder (hvilket svarer til en stigning på 1,22 procent i årligt arbejdsudbud).

Studiet dokumenterer en tydelig forskel i størrelsen af responsen på reformen afhængigt af eventuelle børn i ægteskabet. Responsen er større for mødre uden hjemmeboende børn. Disse mødre arbejder mere efter reformen, hvilket kan indikere, at de finder det nødvendigt at investere i deres muligheder udenfor ægteskabet, da de står overfor en større skilsmisserisiko. Det indike-

Figur 3. Effekter på gifte kvinders arbejdsmarkedsindtjening, timeløn og årlige arbejdstimer relativt til samlevende kvinder

Note: De grå søjler viser koefficienterne fra en difference-in-difference strategi, som angiver ændringen i arbejdsmarkedsindkomst for gifte kvinder sammenlignet med ændringen blandt samlevende kvinder før og efter reformen. I disse regressioner er der kontrolleret for tid, individuelle karakteristika og partnerkarakteristika. Stikprøven omfatter alle kvinder i alderen 20-60 år, som enten er gift eller samlevende på et eller andet tidspunkt i løbet af 2010-2012 (perioden før reformen) og 2014-2018 (perioden efter reformen). Antallet af arbejdstimer øges med 19 timer i forhold til samlevende kvinder, hvilket svarer til den anviste stigning på 1,22 procent i årligt arbejdsudbud blandt gifte kvinder. Alle koefficienterne er statistisk signifikante på et 1 pct. signifikansniveau.

rer samtidig, at småbørn måske indirekte stabiliserer ægteskabet og/eller styrker kvindens position i forholdet. Dette kan forklares med, at småbørnsmødre har en stærk forhandlingsposition i hjemmet, og på samme tid behøver de ikke at styrke deres arbejdsmarkedsdeltagelse for at stå bedre i tilfælde af en skilsmisse, da risikoen for skilsmisse måske er lavere.

Der findes også forskelle i responsen på reformen afhængigt af kvindens uddannelse og indkomst. Dog er det ikke altid de svageste grupper, der oplever den stærkeste respons, hvilket kan skyldes, at offentlige indkomstoverførsler til enlige forsørgere er forholdsvis høje i Danmark sammenlignet med andre lande.

Referencer

Fallesen, P. (2021). *“Who reacts to less restrictive divorce laws?”*
Journal of Marriage and Family, 83 (April 2021), 608–619.

Rasmussen, A. W. (2010). *“Increasing the length of parents’ birth-related leave: The effect on children’s long-term educational outcomes.”*
Labour Economics, 17(1), 91-100.

Undersøgelsens publicering

Nicoline Josephine Bach, Astrid Würtz Rasmussen & Mette Verner.
Labor Market Consequences of Less Restrictive Divorce Laws.
ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Study paper nr. 179.

Nabanita Datta Gupta, Maria Koch Gregersen, Astrid Würtz Rasmussen & Nina Smith.
Intergenerational Transmission of Parental Leave Choices.
ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Study paper nr. 180.

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser fra forskningsenheden på: www.rockwoolfonden.dk/forside/forskning